

Kiinnostaako kirkkomusiikin opiskelu enää?

Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin koulutusohjelman

hakijatilastot ja valintakokeet vuosina 2005–2025

S-KM17_24 Kirjallinen työ

Aino Saranpää

Kirkkomusiikin ja urkujen aineryhmä

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

2026

Tutkielman tai kirjallisen työn nimi	Sivumäärä
Kiinnostaako kirkkomusiikin opiskelu enää? Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin koulutusohjelman hakijatilastot ja valintakokeet vuosina 2005–2025	30
Tekijän nimi	Lukukausi
Aino Saranpää	Kevät 2026
Aineryhmän nimi	
Kirkkomusiikin ja urkujen aineryhmä	
<p>Tämä kirjallinen työ käsittelee kirkkomusiikin koulutusohjelman valintakokeita ja niissä ilmenneitä muutoksia vuosien 2005 ja 2025 välillä. Aineistoina tutkimuksessa käytetään valintakoeoppaita, hakija- ja sisäänpääsytilastoja sekä hakijoiden osakokekohtaisia pistemääriä näiltä vuosilta. Aineiston pohjalta pyritään luomaan kokonaiskuvaa siitä, onko kiinnostus kirkkomusiikkia kohtaan ollut 2000-luvulla murroksessa näkyen valintakokeissa. Tutkimuksessa käytetään sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia menetelmiä.</p> <p>Tulokset viittaavat siihen, että kiinnostus kirkkomusiikin opiskelua kohden ei ole ollut laskussa. Lisäksi valintakokeiden osakokeiden pistemäärät ovat yhtä poikkeusta lukuun ottamatta (musiikinteorian osakoe) olleet joko nousussa (haastattelun, kuoronjohdon ja laulun osakokeet) tai pysyneet ennallaan (klaveerin ja säveltäpailun osakokeet). Näiden tulosten perusteella voidaan todeta, että kirkkomusiikin opintoihin hakijoiden joukko vaikuttaa taidoiltaan vähintään yhtä päteville aloittamaan kirkkomusiikin opinnot kuin 20 vuotta sitten.</p>	
Hakusanat	
kirkkomusiikki, valintakokeet, 2000-luku, tilastoanalyysi	
Tutkielma on tarkistettu plagiaatintarkastusjärjestelmällä	
21.5.2026 Peter Peitsalo	

Sisällys

1 Johdanto	4
1.1 Tausta	4
1.2 Tutkimuskysymykset	5
2 Aikaisempi tutkimus	7
2.1 Kirkkomusiikin valintakokeiden ja opiskelijoiden tutkimus	7
2.2 Tutkimuskirjallisuuden tiivistelmä	10
3 Aineisto ja menetelmät	10
4 Tulokset	13
4.1 Valintakoeoppaat	13
4.1.1 Temaattinen analyysi	13
4.1.2 Osakokeiden painotusten analyysi	15
4.2 Hakijatilastot	16
4.3 Osakoetulokset	18
4.3.1 Muutokset osakoepisteissä ja kokonaispisteissä	20
4.3.2 Osakoepistemäärien yhteydet hakijamääriin ja kokeisiin osallistuneihin .	22
4.3.3 Nollapistemäärien analyysi aineistossa	24
5 Pohdinta	25
6 Päätäntö	28
Lähteet	29

1 Johdanto

1.1 Tausta

Sibelius-Akatemian valintakokeet ja niissä menestyminen ovat usein tärkeä vedenjakaja Suomessa työskentelevän muusikon uralla. Erityisesti kanttorin virasta evankelis-luterilaisessa seurakunnassa haaveilevan muusikon tulee suorittaa kanttorin kelpoisuusopinnot (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023), jolloin Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin koulutusohjelman valintakokeiden läpäisy on merkittävä astinlauta tulevaisuuden uralle. Vuoden 2017 kanttorien osamiskyselyssä todetaan, että vastanneista 19 prosenttia on suorittanut musiikin maisterin tutkinnon kirkkomusiikki pääaineenaan (Engström, Salminen ja Tuukkanen 2018, 14) Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin opintojen ollen näin merkittävin yksittäinen koulutusohjelma mahdollistaen kanttorin uran. Voidaankin todeta, että kirkkomusiikin koulutusohjelman valintakokeilla on kauaskantoisia vaikutuksia sekä yksittäisten muusikoiden uralle että laajemmin sille, millaisia kanttoreita Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa työskentelee.

Minkä takia valintakokeita ylipäättään järjestetään? Oppilaitoksen kannalta valintakokeiden perimmäinen tarkoitus on valikoida joukosta sopivimmat hakijat, erityisesti silloin kun hakijoita on enemmän kuin opiskelupaikkoja. Vaikka useissa suomalaisissa korkeakouluissa valintakokeet on korvannut todistusvalinta, se on kuitenkin edelleen tyypillinen tapa suorittaa opiskelijoiden valinta taidealoilla (Yliopistovalinnat 2026). Musiikin opiskelualoilla arvioidaan myös usein oppilaspaikkojen määrää tilannekohtaisesti, sillä valittujen hakijoiden tulee muun muassa olla riittävän korkealla tasolla instrumenttien hallinnassa pärjätäkseen opinnoissa, mikä johtaa siihen, että valittujen määrä vaihtelee vuosittain. Toinen syy valintakokeiden järjestämiseen on siihen vaikuttaminen, millaisia opiskelijoita oppilaitokseen halutaan. Esimerkiksi jos valintakokeissa vaaditaan ainoastaan pianon tai urkujen soittoa, saadaan todennäköisemmin hyviä klaveeri-instrumentalisteja kuin hyviä laulajia. Musiikkikorkeakoulutuksen kontekstissa on muutamia tutkimuksia siitä, miten ja mitkä valintakokeissa vaaditut osa-alueet ennustavat menestystä opinnoissa (esim. Lehmann 2014; Wolf ja Kopiez 2014), joissa on paljastunut, että valintakokeiden ennustearvo opinnoissa menestymiseen on maltillinen. Selvää kuitenkin on, että oppilaitoksen hyötyvät valintakokeisiin liittyvän tiedon keruusta.

Sibelius-Akatemian Kirkkomusiikin ja urkujen aineryhmässä on 2000-luvulla herännyt huoli kirkkomusiikin koulutuksen kiinnostavuudesta ja hakijamääristä. Hakijamäärissä on nähty vaihtelua ja ajoittain myös laskua (Peter Peitsalo, suullinen tiedonanto 12.9.2025). Perinteikäs Kirkkomusiikin osasto ja sittemmin Kirkkomusiikin ja urkujen aineryhmä on aikaisemmin ollut yksi isoimmista Sibelius-Akatemian osastoista solistisen ja musiikkikasvatuksen jälkeen (Koskinen 1988, 51), mutta herää kysymys, onko kiinnostus kirkkomusiikin opiskelua kohtaan laskenut? Esimerkiksi vielä vuosien 1983–1987 välillä, kirkkomusiikin koulutusohjelman valintakokeisiin osallistui vuosittain keskimäärin 72 henkilöä (Koskinen 1988, 8). Onkin mahdollista, että 1980-luvun jälkeen kirkkomusiikin koulutusohjelman hakijamäärissä olisi laskua. Tutkimustieto aiheesta voisi mahdollistaa sen arvioinnin, tarvitaanko toimenpiteitä kirkkomusiikin koulutusohjelman houkuttavuuden lisäämiseksi. Tutkimus valintakokeiden sisällöistä palvelee siis sekä hakijoita että niitä järjestävää oppilaitosta.

Tässä kirjallisessa työssä syvennyn kirkkomusiikin koulutusohjelman valintakokeisiin 2000-luvulla. Tämä tieto voi auttaa paremmin ymmärtämään, miten valintakokeet heijastelevat koulutusohjelman vaatimuksia ja mahdollisesti ennustamaan sitä, millaisiksi valintakokeet muuttuvat tulevaisuudessa. Tutkimus on Sibelius-Akatemiassa ensimmäinen laatuaan, sillä vastaavia valintakokeiden sisällön ja hakijoiden suoriutumisen pitkittäistutkimuksia ei tietääkseni ole aikaisemmin tehty missään aineryhmässä.

1.2 Tutkimuskysymykset

Tämän kirjallisen työn tutkimuskohteena ovat Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin koulutusohjelman valintakokeet ja niissä esiintyneet muutokset 2000-luvulla. Kirkkomusiikin alan koulutusta antavan yksikön nimi on muuttunut ajan saatossa (aik. Kirkkomusiikin osasto, myöhemmin Kirkkomusiikin ja urkujen aineryhmä), mutta tässä kirjallisessa työssä selvyiden vuoksi puhutaan yksiköstä jatkossa Kirkkomusiikin aineryhmästä (hallinnollinen yksikkö) ja kirkkomusiikin koulutusohjelmasta, johon haetaan ja jossa opiskellaan. Kirkkomusiikin koulutusta on järjestetty Helsingin lisäksi myös Kuopion yksikössä, ja valintakokeet ovat näille kaupungeille yhteiset, vaikka yksiköt ovat hallinnollisesti erillisiä. Tämän takia aineiston hakija- ja sisäänpääsytilastot analysoidaan yhteisesti Helsingin ja Kuopion osalta. Toinen aineistorajaus tehdään vuosiin 2005–

2025 aineiston saatavuuden helpottamiseksi. Toisaalta aineiston on hyvä olla riittävän pitkältä ajalta, jolloin datapisteitä on riittävästi mahdollistamaan tilastollisen analyysin aikasarjatasolla.

Tutkimuksessa haluan selvittää, onko valintakokeiden sisällöissä ollut kvalitatiivista muutosta. Kartoitan myös, ovatko hakijamäärät tai sisään päässeiden opiskelijoiden määrät muuttuneet kyseisellä aikavälillä. Koska kirkkomusiikin opinnot vaativat monenlaista osaamista, mikä heijastuu valintakokeiden moniosaisuutena, olen myös kiinnostunut siitä, ovatko eri osakokeiden painotukset muuttuneet ajan saatossa, esimerkiksi saavatko hakeneet opiskelijat nykyään korkeampia tai matalampia pisteitä jossain tietyssä instrumenttikokeessa. Muutokset osakoe pistemäärissä voisivat viitata laajempaan muutokseen siinä, millaisella osaamispainotuksella (urut/piano, laulu, kuoronjohto) opiskelija todennäköisesti aloittaa kirkkomusiikin opinnot. Yhdistelemällä näitä tietoja on mahdollista selvittää, onko kiinnostus kirkkomusiikin koulutusohjelmaan laskenut ja onko hakijoiden eri osa-alueiden osaamisessa ollut 2000-luvulla muutosta.

Tutkimuksen tavoitteena on vastata seuraaviin kysymyksiin koskien aikaväliä 2005–2025:

1. Ovatko kirkkomusiikin koulutusohjelman valintakoeperusteet muuttuneet ja jos ovat, miten,
2. ovatko kirkkomusiikin koulutusohjelmaan hakeneiden ja valittujen määrät muuttuneet, ja
3. onko valintakokeiden osakokeiden pistemäärissä ollut muutosta koulutusohjelmaan hakeneiden keskuudessa?

Tutkimustulokset tulevat valaisemaan muutoksia kirkkomusiikin koulutusohjelman valintakokeissa ilmenneitä muutoksia. Nämä tiedot voivat auttaa Kirkkomusiikin aineryhmää pohtimaan, miten koulutusta ja valintakokeita halutaan kehittää tulevaisuudessa. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on keskittyä pelkästään valintakoetuloksiin ja niiden kuvailuun, eikä tavoitteena ole ottaa kantaa näiden tulosten merkitykseen esimerkiksi siinä, miten valintakokeet ennustavat opinnoissa menestymistä. Tätä ei ole tietojeni mukaan tutkittu kirkkomusiikin koulutusohjelmassa ja olisi kiinnostava aihe laajemmalle tutkimusprojektille.

2 Aikaisempi tutkimus

Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin koulutusohjelman valintakoeprosessia on tutkittu useissa opin-
näytetöissä. Töistä on saatu arvokasta tietoa hakijoiden taustatiedoista ja instrumenttiosaamisesta
(Koljonen 1997; Koskinen 1988; Tahkola 1995), opintomotivaatiosta (Kettunen 2011) ja mark-
kinointiviestinnän vaikutuksesta kirkkomusiikin koulutusohjelman hakijamääriin (Korja 2013).
Aikaisemmat tutkimukset ovat kuitenkin aina keskittyneet valintakoeprosesseihin opiskelijoiden
näkökulmasta, ja tutkimusmenetelminä ovat toimineet haastattelut sekä kyselyt. Nämä menetelmät
ovat arvokkaita, kun halutaan selvittää henkilökohtaista tietoa opiskelijoiden taustoista ja ajatuk-
sista opiskeluun liittyen. Kuitenkaan systemaattista analyysia valintaprosesseista Taideyliopiston
näkökulmasta ei ole tietääkseni tehty. Seuraavassa osiossa käyn läpi aikaisempaa valintakokeita
koskevaa tutkimusta.

2.1 Kirkkomusiikin valintakokeiden ja opiskelijoiden tutkimus

Pro gradu-tutkielmassaan Koskinen (1988) tutki sitä, kuinka kiinnostavana kirkkomusiikin koulu-
tusohjelma on nähty hakijamäärissä mitattuna, sekä millaisia hakijat ovat olleet taustoiltaan vuosina
1983–1987. Tutkimus toteutettiin yhdistelemällä hakijatilastotietoja ja kyselylomaketietoja. Näiden
vuosien aikana kirkkomusiikin koulutusohjelmaan haki 346 henkilöä, joista hyväksyttiin hieman alle
puolet (43,6 %). Vuositasolla hakijoiden määrä vaihteli välillä 66–91 ja kokeisiin osallistuneiden
määrä välillä 59–81. Kokeisiin osallistuneiden määrä suhteessa hakupapereiden lähettäneistä oli
keskimäärin 91 %. Yli kaksi kolmasosaa hakijoista ja sisään päässeistä oli naisia. Yli neljäsosalla
hakijoista oli etusijalla joku muu kuin kirkkomusiikin ohjelma ja sisään päässeistä viidesosalla.
Suosituin toinen vaihtoehto oli musiikkikasvatuksen koulutusohjelma. Suurin osa hyväksytyistä
opiskelijoista oli käynyt musiikkiopiston tai konservatorion. Kanttorin ammattiin haluavista si-
sään päässeistä opiskelijoista tärkeimmäksi motiiveiksi nousivat työn laaja-alaisuus sekä ihmisten
parissa työskenteleminen. Gradussaan Koskinen ei ota kantaa kirkkomusiikin koulutusohjelman
suosioon, mutta toteaa kuitenkin, että opiskelijoiden motivaatioita tutkivassa aineistossa on viitteitä
siihen, että osa kirkkomusiikin opintoihin hakevista pitää opintoja eräänlaisena porttina muihin
musiikkiopintoihin.

Vastaavanlaisia tuloksia löydettiin myös Kuopion koulutusyksikössä. Tahkola (1995) selvitti pro gradu -tutkielmassaan Kuopiossa vuosina 1988–1994 aloittaneiden opiskelijoiden taustoja kyselylomakkeella. Vastaajia oli 64, joista 47 oli naisia. Suurin osa opiskelijoista oli taustaltaan ylioppilaita ja vain harvoilla oli muuta ammatillista koulutusta ennen musiikkialan opintoja. Opiskelijoiden aikaisempi instrumenttikokemus painottui kuorolauluun ja pianon soittoon, josta lähes kaikilla opiskelijoilla oli suoritettu vähintään peruskurssitutkinto ennen opintojen aloitusta. Vähemmässä määrin opiskelijoilla oli tutkintoja laulussa ja urkujen soitossa. Lisäksi musiikinteorian ja säveltapailun suorituksia oli useimmilla, johtuen aikaisemmista musiikkiopistotason opinnoista. Kanttorina ennen opintojen aloittamista oli toiminut 63 prosenttia opiskelijoista. Johtopäätöksissään Tahkola esittää huolensa opiskelijoiden puolesta, joilla ei ole jo opintojen alussa vaadittavia perustaitoja, kuten urkujen soittotaitoa tai liturgista soittotaitoa ja ehdottaakin, että urut ja liturgisen soiton näyte tulisi asettaa pakolliseksi kirkkomusiikin valintakokeissa. Lisäksi hän esittää, että kanttorin tehtävien aikaisemmasta hoitamisesta tulisi saada lisäpisteitä valintakokeeseen. Näiden valintakoemuutosten Tahkola arvelee nostavan erityisesti liturgisen soiton tasoa kirkkomusiikin koulutusohjelmassa.

Koljonen (1997) vertaili omassa pro gradussaan Kuopion ja Helsingin opiskelijoiden taustoja ja motivaatioita. Tutkimuksessa selvitettiin kyselyn avulla vuosina 1995–1996 läsnäolleiksi ilmoittautuneiden opiskelijoiden taustoja ja opintojen syventymiskohteita. Tulokset tutkittavien taustoista vastasivat pitkälti edellisiä tutkimuksia. Tutkimuksessa esimerkiksi replikoitiin Koskisen (1988) tulos, jossa kyselyyn vastanneista 77 % aikoi hakeutua kanttorin virkaan. Opiskelijoiden vanhempien ammateissa yleisimmäksi nousivat kirkon työntekijät. Eroja opiskelukaupunkien välillä löytyi siinä, miten opiskelijat valikoivat syventymiskohteensa: Helsingissä tyypillisemmin syventymiskohde oli musiikillinen (urkujensoitto ja laulu), kun taas Kuopion tyypillisin syventymiskohde oli tutkielma.

2000-luvun puolella kirkkomusiikin opiskelijoiden taustoja on selvitetty kahdessa tutkimuksessa. Ensimmäisessä niistä tutkittiin, mitä erilaisia syitä oli kirkkomusiikin opiskelun taustalla Helsingin aineryhmässä (Kettunen 2011). Taustalla oli huoli siitä, miten tulevaisuudessa täyttää kanttorin virkoja, jos alan opiskelijamäärät laskevat. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena vuosina 2006, 2008 ja 2010 opintonsa aloittaneilta opiskelijoilta (otos 23 henkilöä, naisia 78 %). Opiskelijoista noin puolet oli sellaisia, jotka eivät ikinä olleet hakeneet opiskelemaan muualle kuin musiikkialalle. Kaksi

viidesosaa oli hakenut ja tullut valituksi opiskelemaan muualle kuin musiikkialalle. Aikaisempia korkeakoulututkintoja oli 35 prosentilla. Muihin musiikkialan oppilaitokseen hakeneita oli liki puolet. Sibelius-Akatemian muihin koulutusohjelmiin oli hakenut kolmasosa opiskelijoista. Opiskelijoiden motivaatioista nousi esiin se, että 43,5 % halusi tulevaisuudessa tehdä päätoimisesti vain kanttorin töitä. Tärkeimpänä motivaatiotekijän nousi esiin halu tehdä työtä musiikin parissa, omien taitojen ja lahjojen soveltuminen alalle sekä mielenkiintoinen ja monipuolinen koulutus. Jumalan johdatus tai kutsumus oli uravalinnan taustalla noin puolella. Kyselyyn vastanneista vain harvalle syynä oli se, että ei päässyt haluamalleen alalle. Johtopäätöksissä Kettunen toteaa, että opiskelijat ovat lähtökohtaisesti motivoituneet työskentelemään musiikkialalla. Kuitenkin koska usealla opiskelijalla on taustalla toinen korkeakoulututkinto, näyttää siltä, että on yhä suositumpaa jatkaa kirkkomusiikin opintoja myöhemmällä iällä.

Vuoden 2008 jälkeen Kirkkomusiikin aineryhmässä ryhdyttiin markkinoimaan koulutusohjelmaa. Toimenpiteisiin kuului mm. esittelykierroksia lukioissa ja mainoksia musiikkioppilaitoksiin. Näiden toimien merkittävyyttä ja hakijoiden taustoja tutki Korja (2013) vuoden 2012 hakijoissa kyselytutkimuksella. Tällöin suurin osa kyselyyn vastanneista oli 20-vuotiaita tai nuorempia. Hakijoista yli puolet oli pääkaupunkiseudulta ja sen ympäryskunnista sekä Pohjois-Pohjanmaalta. Jälleen monen musiikkitaustalla oli joko musiikkiopisto tai konservatorio. Yli puolet hakijoista tavoitteli toista musiikkialan jatko-opintopaikkaa konservatorion, ammattikorkeakoulun tai Sibelius-Akatemian jälkeen. Hakijoiden pääinstrumentit olivat joko piano (37 %), laulu (24 %) ja urut (14 %). Korjan aineistossa paljastui, että hakijat voitiin jakaa ensimmäistä kertaa hakeneisiin nuoriin aikuisiin sekä aikuishakijoihin, joilla oli muuta pohjakoulutusta. Opiskelijoiden hakumotiiveissa tärkeimmäksi kohosi musiikkiopinnot erityisesti nuorilla hakijoilla ja toiseksi kirkon työ erityisesti aikuishakijoilla. Rekrytointitoimien tehokkuudesta selvisi, että suurin osa hakijoista sai tietonsa Sibelius-Akatemian verkkosivuilta. Hakijamäärää lisäävänä viestintänä nähtiin kuitenkin todennäköisimmin oppilaitokseen kohdistuva suoramarkkinointi, sillä suurin osa oppilaista sai tietoa omalta opettajaltaan. Rekrytointitapahtumien teho nähtiin laimeana.

2.2 Tutkimuskirjallisuuden tiivistelmä

Näiden edellä esiteltyjen aikaisempien tutkimuksien tuloksista nousee toisaalta yhtenäinen, toisaalta yhä monipuolisempi kuva kirkkomusiikin opiskelijoiden taustoista. Suurin osa opiskelijoista on naisia ja useimmilla on aikaisempaa taustaa joko musiikkiopistosta tai konservatoriosta. Tärkeimpinä instrumentteina ilmenevät piano ja laulu, kun taas urkujen soitto ennen opintojen aloitusta on harvinaisempaa. Opiskelijoissa näkyy kaksi ryhmää: osa opiskelijoista tulee suoraan toisen asteen opinnoista ja suurin motivaatio kirkkomusiikin opiskelulle on tehdä työtä musiikin parissa. Toinen ryhmä koostuu vanhemmista opiskelijoista, joilla on jo toinen musiikkialan tai muun alan tutkinto taustanaan. Tässä ryhmässä korostuu motivaatio toimia kirkon työssä ja kanttorin ammatissa.

Toisaalta aikaisemmasta tutkimuskirjallisuudesta paistaa läpi huoli siitä, onko kirkkomusiikin koulutusohjelma riittävän kiinnostava uusille opiskelijoille ja miten valintakokeet ja opinnot tulisi suunnitella, jotta opiskelijat pärjäisivät työelämässä. Aiheen pohdinta näyttää olleen ajankohtaista jo 1980-luvulta alkaen, mutta kvantitatiivista pitkittäistutkimusta aiheesta ei ole tehty. Tämä tutkimus pyrkii vastaamaan siihen kysymykseen, onko hakijamäärissä todella ollut laskua 2000-luvulla.

3 Aineisto ja menetelmät

Tutkimuksessa hyödynnetään kolmea aineistoa, jotka käsittelevät kirkkomusiikin pitkää koulutusohjelmaa (kandidaatti ja maisteri, 5,5 vuotta) ja sen hakijoita. Tutkimus on luonteeltaan empiirinen ja yhdistelee kvalitatiivista sekä kvantitatiivista lähestymistapaa. Aineistot on koottu Taideyliopiston hakijapalveluiden toimesta. Tämän valtavan työn on suorittanut hakijapalveluiden asiantuntija Lotta Palin, jota ilman tämän tutkimuksen toteutus ei olisi ollut mahdollista. Koska aineistoja ei ole kerätty itse, aineiston luotettavuutta ei päästä itsenäisesti arvioimaan, mutta koska kyseessä ovat Taideyliopiston rekisteriaineistot, voidaan niiden luotettavuutta pitää hyvänä. Tutkimustulokset eivät ole suoraan yleistettävissä muihin Sibelius-Akatemian koulutusohjelmiin valintakokeiden koulutuslinjaspesifityden takia, mutta tarjoavat pitkittäisaineistona syvällistä tietoa kirkkomusiikin koulutusohjelman valintakokeiden muutoksista.

Ensimmäinen tutkimuskohde on kirkkomusiikin valintakoeoppaat vuosilta 2005–2025 keskittyen spesifisti koulutusohjelman valintaperusteisiin. Aineistossa ei käsitellä Sibelius-Akatemian yleisiä

valintaperusteita. Toinen tutkimuskohde on Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin koulutusohjelman hakija- ja sisäänpääsytilastot samoilta vuosilta. Hakija- ja sisäänpääsytilastot esitetään tutkimuksessa siten, että kirkkomusiikin koulutusohjelmaan hakeneita ei eritellä kaupungeittain (Helsinki/Kuopio). Kaupunkien välisten erojen tarkastelu jää tämän tutkimuksen rajauksen ulkopuolelle. Huomioitavaa myös on, että sisään päässeiden opiskelijoiden määrä ei suoraan vastaa aloittaneiden opiskelijoiden määrää, koska valittu hakija ei ole välttämättä vastaanottanut paikkaa. Kolmantena tutkimuksessa käsitellään vuosien 2005–2025 anonymisoitu valintakoeaineisto, jossa näkyvät kaikkien hakeneiden pistemäärät osakokeittain.

Tutkimuksen keskeiset eettiset haasteet liittyvät valintakoeaineiston käyttöön ja henkilötietojen suojaan. Henkilötietojen suoja on varmistettu siten, että aineisto on anonymisoitu ennen luovutusta allekirjoittaneelle. Tämä on toteutettu siten, että aineistoon on otettu mukaan vain pitkään koulutusohjelmaan (kandidaatti ja maisteri) hakeneet, joten yksittäiselle vuodelle hakijoita on ollut aina yli viisi henkilöä. Lisäksi osakoe pisteet on järjestetty suuruusjärjestykseen, jotta yksittäisiä hakijoita ei voi tunnistaa osakoeprofilien kautta. Tässä kirjallisessa työssä tulokset raportoidaan vain keskiarvotasolla. Koska kyse on anonymisoidusta rekisteriaineistosta ilman tietojen yhdistelyä, tutkimuseettistä ennakoarviointia ei ole tarvinnut tehdä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 18).

Aineiston käsittely ja tilastolliset analyysit

Valintakoeoppaiden osalta kvalitatiivinen lähestymistapa on suoritettu hyödyntäen temaattisen analyysin (Braun ja Clarke, 2006, 87) keinoja: 1. Valintakoeoppaat on käyty kertaalleen läpi ja niistä on nostettu esiin laajempia teemoja, jotka kuvaavat kyseisen vuoden valintakokeita merkittävällä tavalla. 2. Nämä teemat on käyty toisella kerralla systemaattisesti läpi ja muutokset niissä on kirjattu ylös. Tämä lähestymistapa mahdollistaa sen, että tässä tutkimuksessa saadaan esille erityisesti muutoksia valintakokeissa. 3. Toisella läpikäyntikerralla on myös kirjattu jokaiselta vuodelta mitä osakoikeita silloin on ollut ja minkälainen painotus osakoepisteillä on ollut kokonaisarvosanan kannalta. Huomioitavaa on, että eri vuosien osakoikeiden nimet ja sisällöt ovat jossain määrin vaihdelleet. Joitakin osakoikeita on kuitenkin aineistossa yhdistelty, jos vain osakoikeen nimi on muuttunut, mutta sisältö pysynyt suunnilleen samana.

Osakoeistemäärien osalta on otettu eri vuosina keskiarvo jokaiselle osakokeelle. Koska osakokeiden nimissä ja sisällöissä oli vuositasolla vaihtelua, harkinnanvaraisesti päädyttiin myös yhdistelemään osakokeita siten, että vuodet olisivat mahdollisimman verrattavissa. Esimerkiksi joinakin vuosina klaveerinhallinta oltiin jaettu soittonäytteeseen (25 %) ja prima vistaan (5%), jotka yhdistettiin klaveerin osakokeeksi (30 %). Lopulliset analysoitavat osakokeet olivat klaveeri, laulu, kuoronjohto, haastattelu, musiikinteoria, säveltapailu sekä soitto- ja laulunäyte. Viimeinen soitto- ja laulunäyte otettiin käyttöön vuonna 2021 kokeiden toisessa vaiheessa ja se päätettiin pitää erillisenä osakoetyyppinä, jotta klaveerin ja laulun osakokeet olisivat helpommin vertailtavissa. Huomioitavaa myös on, että vaikka valintakokeissa puhutaan ryhmätilanteesta, puhutaan tässä selkeyden vuoksi kuoronjohdon osa-alueesta, sillä tämä vastaa osakokeen sisältöjä.

Joka vuosi on otettu myös kaikkien osakoesuoritusten painotettu keskiarvo. Painotettu keskiarvo on laskettu valintakoeoppaissa ilmoitettujen painotusten mukaan. Joiltakin vuosilta aineistossa on useita pistemääriä 0 osakokeissa. Nämä pistemäärät on tulkittu siten, että hakija ei ole osallistunut kyseiseen osakokeeseen. Nollapistemääriä ei ole otettu mukaan kunkin osakoeistemäärän keskiarvon laskemiseen, mutta niiden määrä on ilmoitettu erikseen tuloksissa.

Aineistojen visualisoinnit ja analyysit on suoritettu Pythonilla (Python Software Foundation 2024). Hakijatilastojen sekä osakoeistemäärien muutosta ajassa on mallinnettu sekä lineaarisen että epälineaarisen regression avulla (tilastollinen menetelmä, jonka avulla arvioidaan muuttujien välisiä riippuvuussuhteita) hyödyntäen Pythonin Scipy-pakettia (Virtanen ym. 2020). Osakokeiden välisiä eroja on lisäksi arvioitu varianssianalyysillä (ANOVA), jonka avulla voidaan selvittää eroavatko kahden tai useamman aineiston keskiarvot toisistaan tilastollisesti merkitsevästi. Vuositasolla arvioitiin ANOVAa hyödyntäen, oliko osakokeiden välillä eroja. Tukeyn testillä arvioitiin, mitkä osakokeista kyseisenä vuonna olivat erilaisia. Näihin analyysiin käytettiin Pythonin Statsmodels-pakettia (Seabold ja Perktold 2010).

4 Tulokset

4.1 Valintakoeoppaat

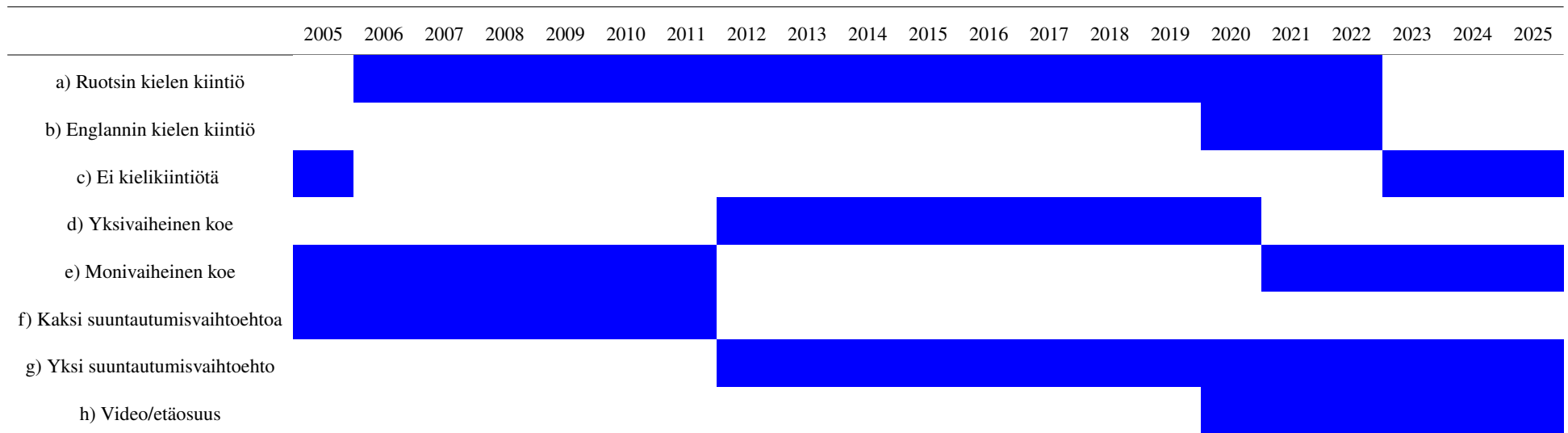
4.1.1 Temaattinen analyysi

Valintakoeoppaat on käyty läpi vuosilta 2005–2025. Tärkeät valintakokeissa nousseet teemat ovat: onko eri kielisille hakijoille eri valintaryhmiä (ruotsi, englanti, ei kiintiötä eri kielille), onko valintakoe yksi- vai monivaiheinen, onko suuntautumisvaihtoehtoja ollut yksi vai kaksi (yleinen ja evankelis-luterilainen), ja onko valintakokeen osuuksia suoritettu videoiden avulla. Vuosien välillä näissä teemoissa on ollut muutosta. Näitä teemoja on esitelty taulukossa 1.

2000-luvun valintakokeita heijastaa se, että suurimpana osana vuosista on ollut valintaryhmät erikielisille hakijoille, pisimpään ruotsinkielisille. Kiintiöiden suuruutta vuosittain ei ole ilmoitettu valintakokeissa. Myös englanninkielisille opiskelijoille oli kiintiö vuosina 2020–2022, mutta tästä luovuttiin nopeasti. Vuodesta 2023 eteenpäin kielikiintiöitä ei ole enää käytetty. Myöskään vuonna 2005 kiintiöitä ei ole ollut.

Tärkeä teema oli myös kokeen yksi- ja monivaiheisuus. Yksivaiheisena koe määriteltiin sellaiseksi kokeeksi, jossa kaikki hakijat osallistuivat kaikkiin osakokeisiin, vaikka ne järjestettäisiin eri päivinä. Monivaiheinen koe määriteltiin siihen, että ensimmäisen vaiheen jälkeen suoritettiin karsinta, jonka jälkeen vain osa hakijoista pääsi toiseen vaiheeseen. Vuosina 2005–2011 oli käytössä monivaiheinen koe, johon palattiin vuonna 2021. Vuonna 2020 suoritettiin koronapandemian takia valintakokeet poikkeuksellisesti pelkästään videoiden avulla ja monivaiheista karsintaa ei ollut. Vuodesta 2021 valintakokeet on suoritettu monivaiheisena siten, että ensimmäinen osio koostuu lähetetyistä videoista, joissa hakija esittää sekä laulu- että klaveeriosaamistaan. Ensimmäisen osion perusteella hakijat on valittu osallistumaan toiseen vaiheeseen, joka on toteutettu paikan päällä. Vaikka etäosuus videoiden avulla on otettu käyttöön ensimmäisen koronavuoden 2020 pakottamana, on siitä tullut ilmeisen hyväksi havaittu tapa toteuttaa valintakokeet.

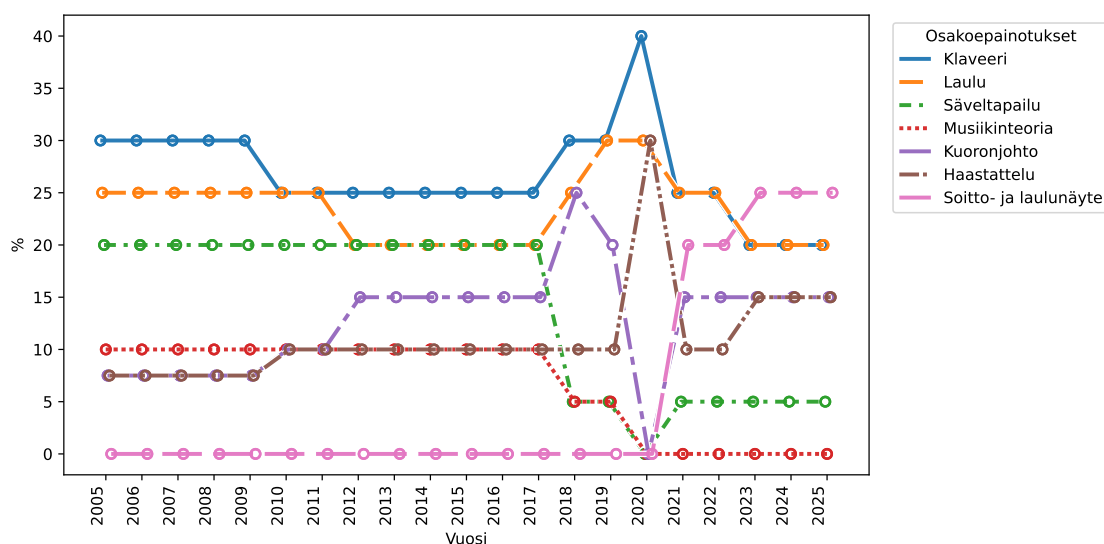
Viimeinen kiinnostava teema valintakoeoppaista on eri suuntautumisvaihtoehdot. Vuosina 2005–2011 oli valittava, suorittaako opinnot evankelis-luterilaisella vai yleisellä suuntautumislinjalla. Yleinen linja on ollut mahdollista suorittaa ainoastaan Kuopion yksikössä. Vuodesta 2012 eteenpäin linjat korvautuivat yhdellä linjalla, johon sisältyvät kanttorin kelpoisuusopinnot.

Taulukko 1: Merkittävimmät muutokset Kirkkomusiikin aineryhmän valintakokeiden rakenteissa vuosina 2005–2025. a) Erillinen valintaryhmä ruotsin kielellä opiskeleville. b) Erillinen valintaryhmä englannin kielellä opiskeleville. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kanttorin kelpoisuuksiin edellytettävät opinnot on voinut suorittaa vain suomen tai ruotsin kielellä. c) Kaikki uudet opiskelijat valittu yhtenä valintaryhmänä. d) Valintakokeet suoritettu yhdessä vaiheessa. Johtuen koronapandemiasta vuonna 2020 koe koostui ainoastaan videoista (pl. mahdollinen englannin kielikoe, joka järjestettiin paikan päällä). e) Valintakokeet suoritettu useammassa vaiheessa. Vuosina 2014–2017 valintakoe on ollut yksi- tai kaksivaiheinen. Aikataulu ilmoitettu valintakoe kutsussa. Valintakoe pisteistä kuitenkin ilmenee, että kaikki hakijat ovat saaneet osallistua kaikkiin osakokeisiin kokeen ollen näin yksivaiheinen. f) Vaihtoehtoja ovat olleet evankelis-luterilainen ja yleinen suuntautumislinja. Yleinen vaihtoehto on ollut mahdollista suorittaa ainoastaan Kuopiossa. g) Ei enää erillisiä suuntautumislinjoja. Kanttorin kelpoisuusopinnot pätevöittävät Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kanttorin virkoihin. h) Valintakokeita on suoritettu osin tai kokonaan hakijoiden lähettämien videoiden perusteella.

4.1.2 Osakokeiden painotusten analyysi

Vuosittain valintakoeoppaissa on ilmoitettu pakolliset osakokeet ja näiden painotukset. Usein valintakokeissa on ollut myös valinnaisia osioita, joilla on voinut osoittaa sellaista osaamista, jota ei valintakokeissa muuten tule ilmi. Tässä kirjallisessa työssä kuitenkin keskityn pakollisiin osakokeisiin. Pakollisia osakokeita eri vuosina ovat olleet klaveeri (piano tai urut), laulu, säveltapailu, musiikinteoria, kuoronjohto, haastattelu, sekä soitto- ja laulunäyte, jos valintakoe on ollut kaksivaiheinen. Lisäksi vuosina 2005–2019 on ollut erillinen äänenkäytön arviointi (usein laulukokeen aikana), jossa puheterapeutti on tarkistanut hakijan äänenkäytön terveyttä. Lisäksi samoina vuosina 2005–2019 on ollut mukana kirjallisen ilmaisun koe. Sekä äänenkäytön tarkistus että kirjallisen ilmaisun koe on arvosteltu joko hyväksytyksi tai hylätyksi. Painotettujen osakokeiden vaihtelu vuosittain on visualisoitu kuvassa 1.

Kuva 1: Valintakokeiden osakokeiden painotukset pitkässä koulutusohjelmassa vuosina 2005–2025 (5,5 vuotta, kandidaatti ja maisteri).

Yksittäisistä vuosista isoin muutos on tapahtunut ensimmäisenä koronavuonna 2020, jolloin valintakoe on suoritettu etänä pelkästään hakijoiden videoiden avulla. Tällöin ryhmätilanne, säveltapailu ja musiikin teorian osuus on jätetty kokonaan pois ja klaveerinhallinnan ja haastattelun osuudet ovat saaneet isomman painotuksen. Koronavuosien käytänteet näyttävät myös jääneen

osin pysyviksi käytänteiksi, ja muutosta 2020-luvulla on melko vähän. Tämä näkyy erityisesti säveltapailun ja musiikinteorian merkityksen laskussa sekä soitto- ja laulunäytteiden merkityksen kasvussa.

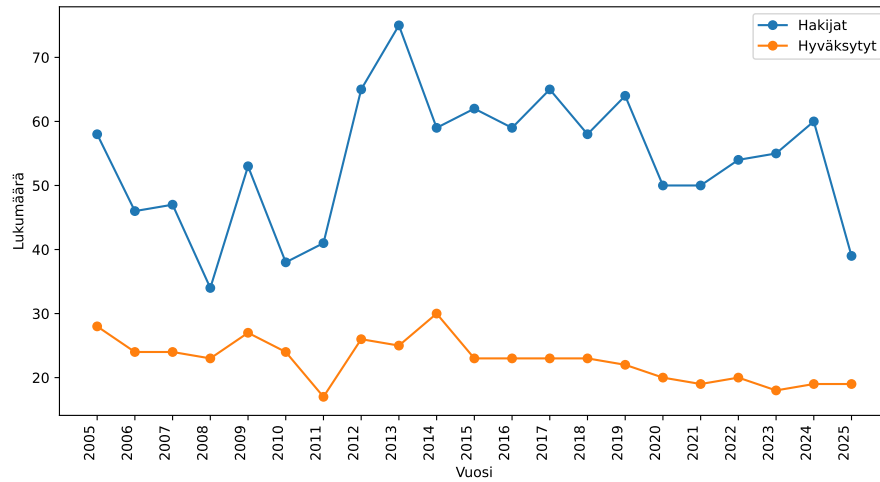
Laajemmassa mittakaavassa tarkasteltuna haastattelun sekä kuoronjohdon painotukset näyttävät ajan myötä nousseen ja säveltapailun ja musiikinteorian painotukset laskeneen. Musiikinteorian painotus on aikojen saatossa laskenut 10 prosentista siihen, että koetta ei enää ole. Samoin säveltapailun merkitys on laskenut 20 prosentista vain viiteen prosenttiin. Toisena merkittävänä lisäyksenä on ollut vuonna 2021 soitto- ja laulunäytteen lisääminen toiseen valintakokeiden vaiheeseen ja erillisen painotuksen antaminen tälle osakokeelle instrumentin ja laulun hallinnassa. Ensimmäisessä vaiheessa instrumenttinäytteet on videoitu ja toisessa vaiheessa hakija on esiintynyt lautakunnalle. Toiseen vaiheeseen päässeiden joukossa klaveerin ja laulun merkitys on siis kokonaisuudessaan ollut 45 prosenttia lopullisesta valintakoearvosanasta vuosina 2021–2025. Nykyään klaveerinhallinnalle ei enää anneta lauluosaamista suurempaa painotusta vaan painotukset ovat samat.

Vaikka osakokeiden painotuksissa näkyy muutosta ajassa, valintakokeet ovat yleisesti kuitenkin pysyneet hyvin samanlaisina. Kirkkomusiikin valintakokeissa on viimeisen 20 vuoden aikana arvostettu musiikillisia valmiuksia klaveerinsoitossa, laulussa ja kuoronjohtamisessa, ja tämä traditio jatkuu edelleen. Tämän lisäksi haastattelulle on viime aikoina annettu suurempi arvo eikä säveltapailun ja teorian osaamisella ole enää merkitystä kokonaispisteissä.

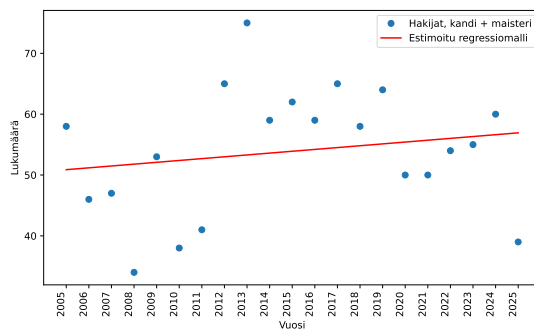
4.2 Hakijatilastot

Regressioanalyysia käytettiin testaamaan, oliko hakijamäärissä tai koulutukseen hyväksytyjen määrässä systemaattista muutosta. Näönvaraisesti arvioituna tämä ei näyttänyt pitävän paikkansa hakijamäärien osalta, mutta mahdollisesti oli totta hyväksytyjen osalta (kuva 2). Lineaarisen regressioanalyysin malli ei ollut tilastollisesti merkitsevä ($F(2,18)=0.64$, $p=0.43$), missä F on varianssianalyysin testisuure regressiomallin kokonaismerkitsevyydelle ja p on kyseisen testin todennäköisyys nollahypoteesin vallitessa. Tavanomainen tilastollisen merkitsevyyden taso on $p<0.05$. Ajassa ei siis ollut nähtävissä lineaarista muutosta. Aineiston visualisoinnin jälkeen kuitenkin huomattiin, että aineistoa voisi mallintaa paremmin polynominen toisen asteen yhtälö (paremmin voisi sopia käyrän viivan mallinnus), joten myös sen sopivuus testattiin. Toisen

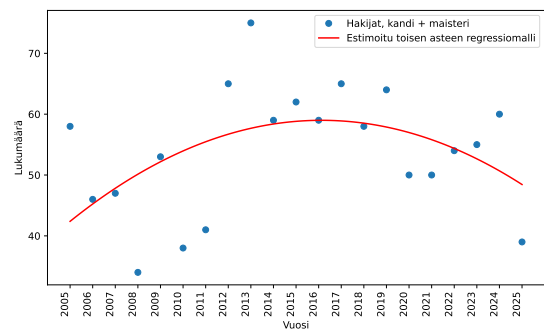
asteen regressiomalli soveltui aineistoon paremmin, mutta sekään ei ollut tilastollisesti merkitsevä ($F(2,18)=2.52, p=0.11$). Hakijamäärissä ei siis ollut nähtävissä minkäänlaista trendiä vuosien 2005–2025 välillä, vaan vuosittainen vaihtelu hakijamäärissä vaikuttaa satunnaiselta. Mallit on visualisoitu kuvassa 3.

Kuva 2: Hakijatilastot Kirkkomusiikin aineryhmän opintoihin pitkään koulutukseen (kandidaatti ja maisteri) hakijoiden ja sisään päässeiden lukumäärän mukaan vuosina 2005–2025.

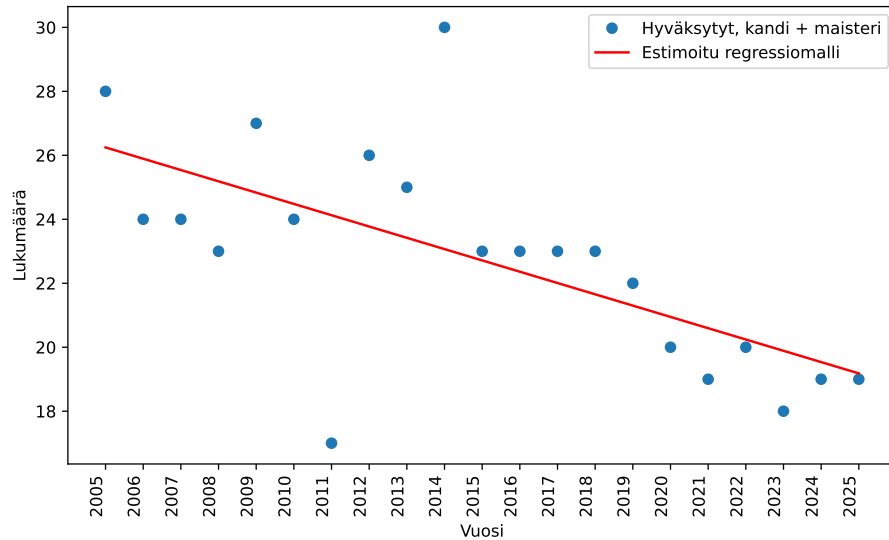
(a) Lineaarinen malli

(b) Toisen asteen polynominen malli

Kuva 3: Pitkään koulutukseen hakijoiden määrä (kandidaatti ja maisteri) vuosina 2005–2025 mallinnettuna erilaisilla regressiomalleilla. Kumpikaan malleista ei ole tilastollisesti merkitsevä.

Opintoihin hyväksytyjen hakijoiden osalta todettiin laskua mallinnettuna lineaarisella regressiolla. ($F(2,18)=13.4, p<0.01$, kuva 4). Toisin sanoen, sisään otettujen opiskelijoiden määrä on kokonaisuudessaan laskenut 2000-luvulla.

Kuva 4: Pitkään koulutukseen (kandidaatti + maisteri) sisään otettujen hakijoiden määrä mallinnettuna lineaarisella regressiolla.

4.3 Osakoetulokset

Osakokeiden ja painotettujen kokonaispisteiden keskiarvot, keskihajonnat sekä kokeisiin osallistuneiden lukumäärät on ilmoitettu taulukossa 2. Huomattavaa on, että musiikinteorian osakokeesta on luovuttu osana kirkkomusiikin valintakokeita vuodesta 2020 eteenpäin. Lisäksi vuonna 2020 johtuen koronapandemiasta, valintakokeissa oli mukana ainoastaan laulun, klaveerin ja haastattelun osakokeet. Soitto- ja laulunäyte on tullut osakokeeksi vuodesta 2021 alkaen. Tällä viitataan valintakokeiden toisen vaiheen tehtävään, jossa pisteitä saa sekä laulusta että pianon soitosta.

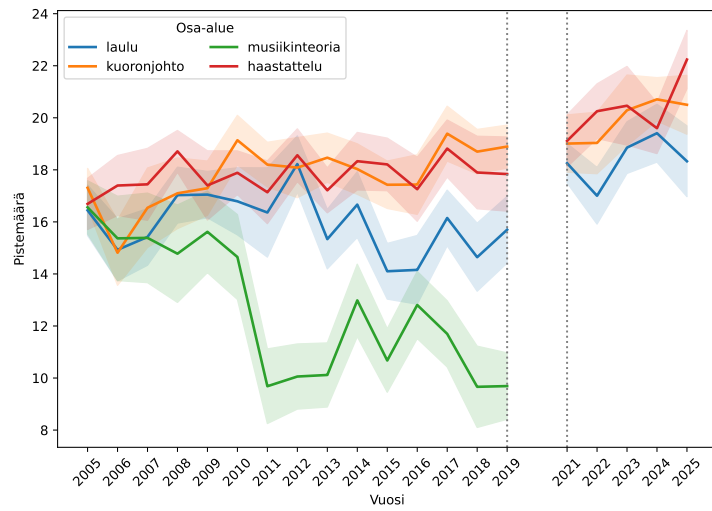
Osa-alue Vuosi	Laulu	Klaveeri	Kuoronjohto	Musiikinteoria	Haastattelu	Säveltapailu	Soitto- ja laulunäyte	Painotetut kokonaispisteet
2005	16.44 (3.21), n=42	17.63 (3.24), n=42	17.31 (2.47), n=42	16.56 (3.37), n=42	16.69 (3.25), n=42	17.87 (5.46), n=42		17.18 (3.58), n=42
2006	14.93 (3.90), n=41	16.35 (4.14), n=41	14.81 (3.72), n=34	15.37 (4.82), n=34	17.40 (3.43), n=34	15.49 (6.13), n=34		14.48 (5.50), n=41
2007	15.42 (3.56), n=41	16.83 (4.88), n=41	16.54 (4.61), n=35	15.39 (5.19), n=35	17.44 (4.17), n=35	18.22 (6.97), n=35		15.51 (5.90), n=41
2008	17.03 (2.79), n=26	18.43 (3.42), n=26	17.10 (3.53), n=26	14.78 (4.87), n=26	18.71 (2.08), n=26	17.62 (5.79), n=26		17.47 (3.75), n=26
2009	17.05 (2.80), n=38	17.36 (5.82), n=38	17.29 (3.10), n=34	15.62 (4.67), n=34	17.40 (3.95), n=34	17.11 (6.05), n=34		16.26 (5.49), n=38
2010	16.79 (3.42), n=27	18.21 (3.91), n=28	19.14 (2.62), n=29	14.65 (4.32), n=27	17.89 (2.22), n=27	16.06 (5.62), n=27		16.24 (5.22), n=29
2011	16.36 (4.37), n=25	17.02 (4.30), n=25	18.20 (2.19), n=25	9.68 (3.58), n=24	17.14 (3.01), n=24	14.19 (6.15), n=24		15.46 (4.44), n=25
2012	18.22 (3.94), n=51	16.09 (6.46), n=51	18.09 (4.17), n=50	10.06 (4.56), n=51	18.56 (3.69), n=51	18.17 (6.13), n=51		16.82 (5.10), n=51
2013	15.19 (6.13), n=61	15.42 (5.66), n=61	18.47 (3.77), n=61	10.12 (4.91), n=61	17.21 (3.44), n=61	16.39 (6.93), n=61		15.67 (5.36), n=61
2014	16.66 (5.74), n=42	17.81 (4.81), n=42	18.03 (3.21), n=42	12.98 (4.60), n=42	18.33 (3.65), n=42	17.05 (6.29), n=42		17.03 (4.87), n=42
2015	14.10 (5.20), n=48	14.95 (5.87), n=48	17.43 (3.22), n=48	10.67 (4.31), n=48	18.21 (3.57), n=48	14.89 (5.97), n=48		15.04 (4.94), n=48
2016	14.16 (6.14), n=42	17.99 (5.99), n=42	17.43 (3.79), n=42	12.81 (4.32), n=43	17.25 (4.07), n=42	15.60 (6.98), n=42		15.73 (5.88), n=43
2017	16.04 (5.02), n=43	14.82 (5.55), n=41	19.39 (3.49), n=42	11.70 (4.20), n=42	18.82 (3.63), n=42	16.29 (5.62), n=42		15.74 (5.29), n=43
2018	14.50 (6.18), n=42	14.83 (6.11), n=41	18.70 (2.82), n=42	9.66 (5.10), n=41	17.90 (4.61), n=42	15.95 (5.63), n=42		15.70 (4.90), n=42
2019	15.37 (6.03), n=41	16.59 (5.61), n=41	18.89 (2.66), n=40	9.69 (4.16), n=41	17.84 (4.65), n=41	17.09 (6.29), n=41		16.40 (5.15), n=41
2020	15.47 (4.62), n=39	16.11 (4.45), n=39			17.39 (4.24), n=39			16.30 (4.40), n=39
2021	17.96 (3.25), n=33	18.39 (3.06), n=33	19.01 (3.02), n=29		19.11 (2.75), n=29	19.11 (2.75), n=29	18.89 (3.03), n=30	17.55 (4.77), n=33
2022	16.63 (4.11), n=34	18.26 (3.67), n=34	19.03 (3.25), n=29		20.25 (2.89), n=29	18.17 (4.80), n=29	16.69 (5.59), n=29	16.51 (5.62), n=34
2023	18.39 (3.60), n=27	21.14 (3.07), n=27	20.29 (3.31), n=23		20.46 (3.70), n=23	16.17 (5.55), n=23	19.26 (4.16), n=22	17.72 (6.08), n=27
2024	18.65 (4.43), n=31	19.51 (3.80), n=31	20.71 (2.13), n=25		19.60 (2.49), n=25	17.68 (4.18), n=25	20.40 (4.48), n=24	17.17 (6.70), n=31
2025	17.63 (4.85), n=26	18.99 (4.97), n=25	20.50 (2.58), n=20		22.24 (2.55), n=20	16.78 (5.58), n=20	18.78 (5.35), n=20	16.37 (7.20), n=26

Taulukko 2: Osa-alueiden ja painotettujen kokonaispisteiden vuosittaiset keskiarvot, suluissa keskihajonta (SD) ja kokeessa olleiden henkilöiden määrä (nolla-arvot jätetty pois).

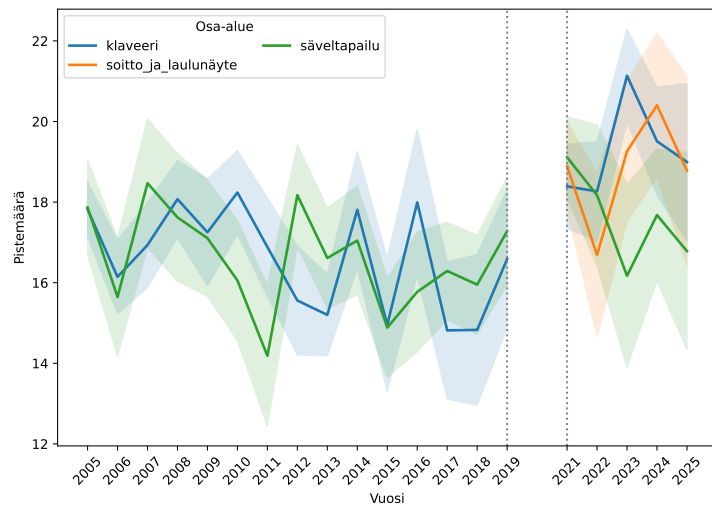
4.3.1 Muutokset osakoepisteissä ja kokonaispisteissä

Osakoepisteiden muutoksia ajassa on visualisoitu kuvissa 5 a ja b. Kuvassa 5a on kuvattu osakokeita, joissa on havaittu tilastollisesti merkitsevää muutosta ajassa. Koska vuosi 2020 on ollut poikkeuksellinen muista vuosista, on se jätetty pois analyyseista. Voimakkainta muutosta on ollut musiikinteorian kokeessa, jonka pistemäärät ovat tasaisesti heikentyneet ($\beta = -.45, p < .001$). β -estimaatti ilmaisee pistemäärän muutoksen vuositasolla. Esimerkiksi musiikinteorian pisteet ovat laskeneet keskimäärin 0.45 pistettä vuodessa. Kuoronjohtoon ja haastattelun osakokeista saadut pistemäärät ovat taas aikavälillä kasvaneet ($\beta = .18, p < .001$ ja $\beta = .14, p < .001$, vastaavasti). Lievää kasvua on ollut myös havaittavissa laulun osakokeen pistemäärissä ($\beta = .11, p < .05$). Vastaavanlaista muutosta ei havaittu klaveerin tai säveltapailun osakokeissa, eikä myöskään vuonna 2021 käyttöön otetussa soitto- ja laulunäytteen toisen vaiheen osakokeessa (kuva 5b).

Osakokeiden välisiä eroja analysoitiin myös ANOVA-analyysiä hyödyntäen. Osakokeiden välillä oli eroja vuosina 2008, 2010–2019 ja 2022–2025 ($p < 0.05$). Kun näiden vuosien välisiä eroja tarkasteltiin tarkemmin, havaittiin että erot johtuivat yksittäisinä vuosina suurimmaksi osaksi siitä, että musiikinteorian pisteet olivat heikommät kuin kaikkien muiden osa-alueiden (pois lukien soitto- ja laulunäyte). Tämän lisäksi säveltapailun pisteet olivat heikommät verrattuna haastatteluun vuosina 2015, 2023 ja 2025 ja kuoronjohtoon verrattuna vuosina 2010, 2011, 2017, 2023. Kuoronjohtoon pisteet olivat paremmät lauluun verrattuna vuosina 2013, 2015, 2017–2019 ja klaveeriin verrattuna vuosina 2013, 2017 ja 2018. Muita useampana vuotena ilmenneitä eroja ei havaittu.

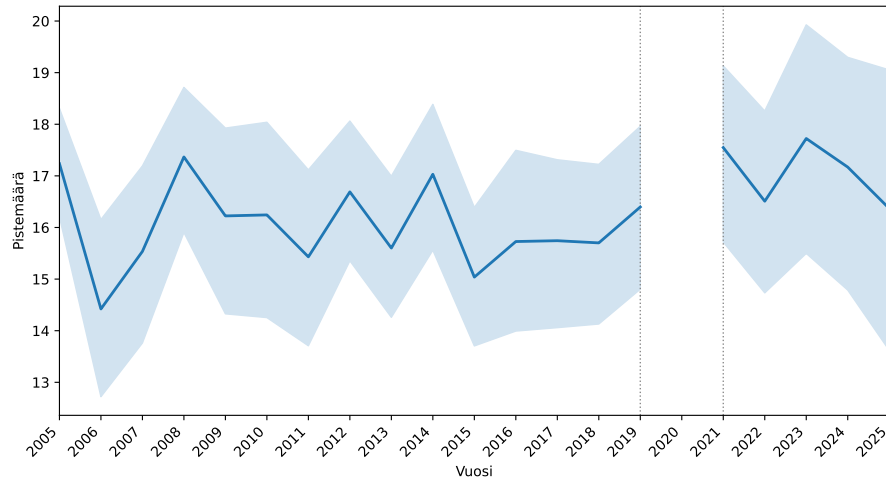
(a) Osakokeet, joissa havaittu muutosta ajassa.

(b) Osakokeet, joissa ei ole havaittu muutosta ajassa.

Kuva 5: Kuvassa esitetty osakoeipistemäärien keskiarvot ja 95 prosentin estimoidut luottamusvälit vuosittain. Luottamusvälillä ilmaistaan se, miten aineiston perusteella 95 prosenttia hypoteettisesta perusjoukosta suoriutuisi kokeessa. Vuosi 2020 on jätetty pois analysista, sillä kokeen sisältö ei ole suoraan verrannollinen muihin vuosiin. a) Musiikin teorian koetta ei ole ollut osana kirkkomusiikin koulutusohjelman osakokeita vuoden 2019 jälkeen. b) Vuonna 2021 on tullut käyttöön valintakokeen toisessa vaiheessa soitto- ja laulunäyte.

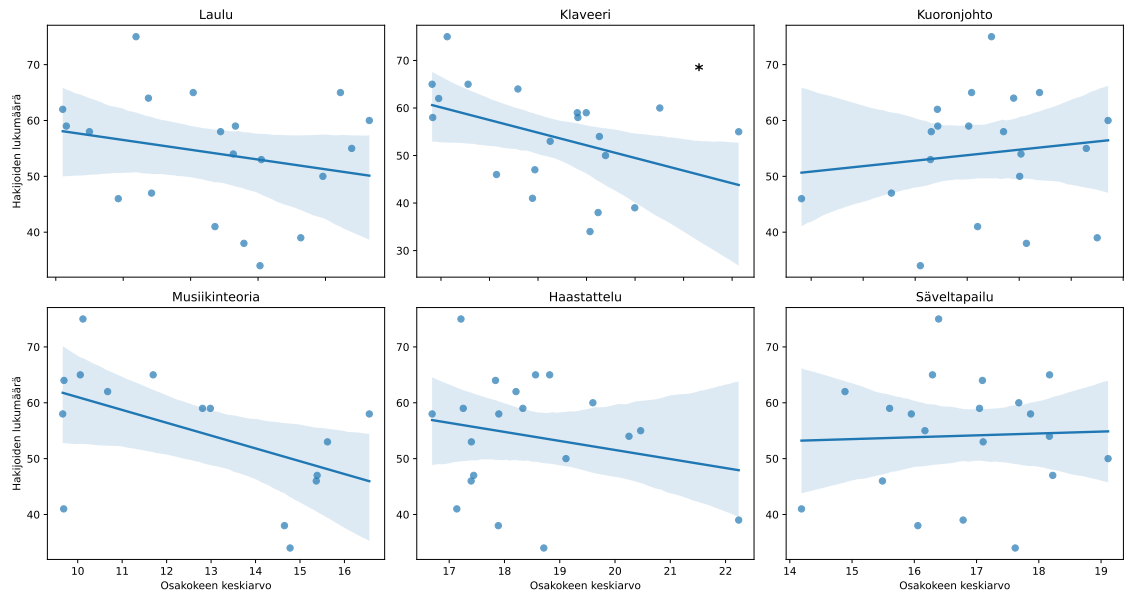
Painotettujen kokonaispisteiden osalta suoritettiin samanlainen analyysi kuin osapisteiden (kuva 6). Kokonaispisteissä ei ilmennyt tilastollisesti merkitsevää muutosta ajassa vaan vaihtelu vaikuttaa satunnaiselta.

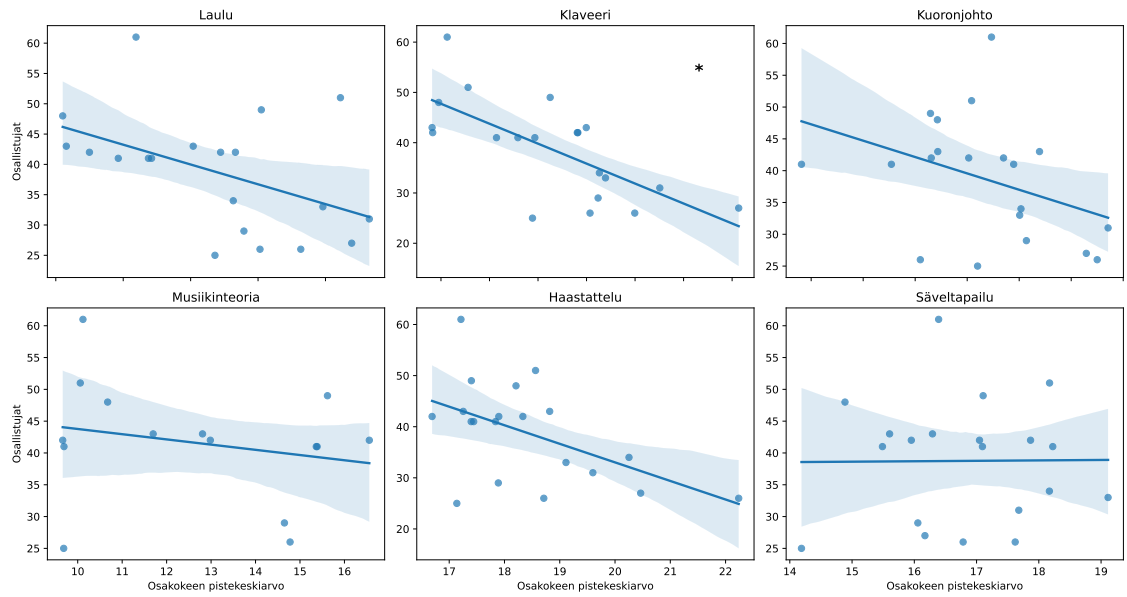
Kuva 6: Painotettujen kokonaispisteiden muutos ajassa esitettynä painotettujen keskiarvojen ja 95 prosentin luottamusvälien avulla.

4.3.2 Osakoepistemäärien yhteydet hakijamääriin ja kokeisiin osallistuneihin

Osakoepisteiden yhteyttä hakijamääriin ja kokeisiin osallistuneiden määriin selvitettiin korrelaatioanalyysin avulla (kuva 7a ja b). Korrelaation avulla arvioidaan kahden muuttujan välistä lineaarista yhteyttä. Korrelaatioanalyysistä jätettiin pois soitto- ja laulunäyte, joka on ollut käytössä vasta viisi vuotta, joten korrelaatiota ei ollut mielekäsä laskea. Analyysistä ilmeni, että ainoastaan klaveeriosakokeen pisteet olivat yhteydessä siihen, kuinka monta hakijaa ($r=-0.50$, $p < 0.05$) tai kokeeseen osallistujaa ($r=-0.69$, $p < 0.001$) oli kyseisenä vuonna. Korrelaatiokerroin ilmaisee yhteyden voimakkuuden ja suunnan välillä -1 ja 1. Klaveeriosakokeen keskimääräiset pisteet siis paranivat, mitä vähemmän hakijoita tai kokeeseen osallistujia oli.

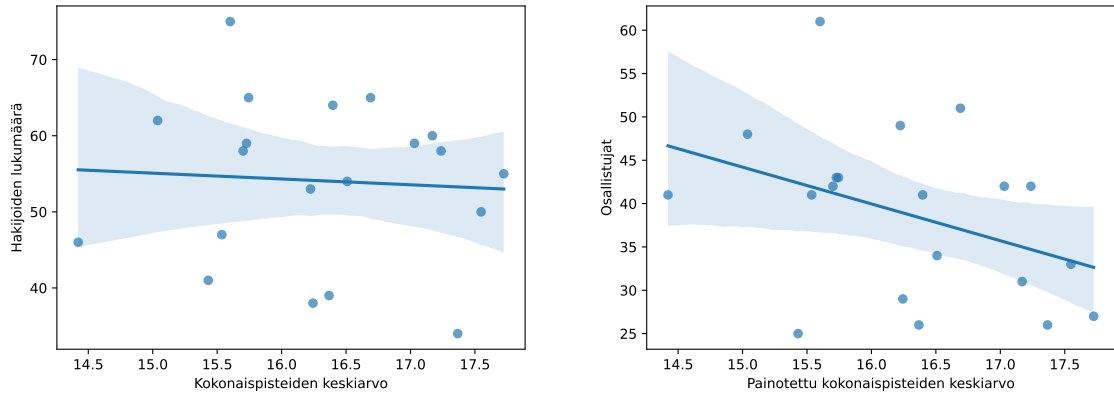
(a) Osakokekeskiarvojen yhteys hakijamääriin vuositasona.

(b) Osakokekeskiarvojen yhteys kokeisiin osallistuneiden määrään vuositasona.

Kuva 7: Osakokekeskiarvojen yhteydet sekä a) hakijamääriin että b) kokeisiin osallistuneiden määrään. Sininen viiva ilmaisee lineaarisen regressiomallin ja varjostus sen 95 %:n luottamusväli havainnollistaen yhteyden suuntaa. Jokainen piste vastaa yhtä vuotta. Tähti (*) kuvaajan oikeassa yläkulmassa osoittaa, jos yhteys muuttujien välillä (Spearman-korrelaatio) on merkitsevä ($p < 0.05$).

Painotettujen kokonaispisteiden osalta suoritettiin samanlainen analyysi kuin osapisteiden (kuva 8a ja b). Kokonaispisteissä ei ilmennyt tilastollisesti merkitsevää yhteyttä hakijamääriin tai kokeisiin osallistuneiden määriin.

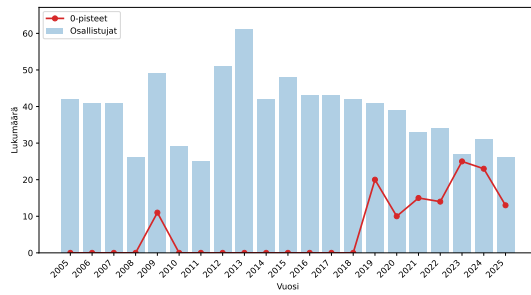
(a) Painotettujen kokonaiskeskiarvojen yhteys hakijamääriin vuositasona.

(b) Painotettujen kokonaiskeskiarvojen yhteys kokeisiin osallistuneiden määrään vuositasona.

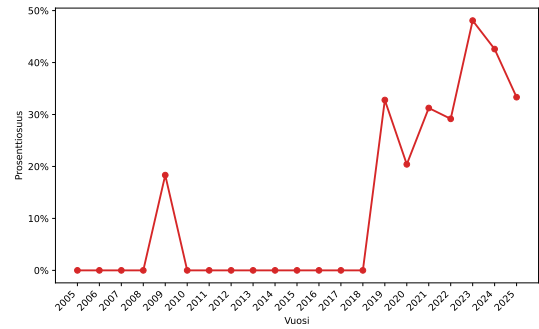
Kuva 8: Painotettujen kokonaiskeskiarvojen yhteyden sekä a) hakijamääriin että b) kokeisiin osallistuneiden määrään. Sininen viiva ilmaisee lineaarisen regressiomallin ja varjostus sen 95 luottamusväli havainnollistaen yhteyden suuntaa. Jokainen piste vastaa yhtä vuotta.

4.3.3 Nollapistemäärien analyysi aineistossa

Koska vuodesta 2019 eteenpäin aineistoissa esiintyi systemaattisesti useita nollapistemääriä osakokeiden pistetilastoissa, jätettiin ne pois varsinaisista analyyseista. Kuvassa 9 esitellään nollapisteiden määrä ja valintakokeisiin osallistuneiden lukumäärät samassa kuvassa (kuva 9a) ja nollapisteiden määrä kaikista pisteistä (kuva 9b). Varsinaista analyysiä nollapisteiden määrästä ei ole tehty, mutta kuvaajien perusteella huomataan, että suurimmillaan melkein 50 prosenttia tilastoiduista hakijoista saa pisteen nolla. Aineistossa tämä on tulkittu siten, että hakija ei ole osallistunut kyseiseen osakokeeseen.

(a) Valintakokeen ensimmäiseen vaiheeseen osallistuneet ja nollapistemäärät aineistossa vuosittain.

(b) Nollapistemäärien prosentiosuus kaikista aineiston datapisteistä vuosittain.

Kuva 9: Nollapistemäärien suhteessa kokeeseen osallistuneisiin sekä koko osallistujamääriin.

5 Pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, ovatko Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin koulutusohjelman valintakokeet muuttuneet ajan saatossa ja jos kyllä, miten. Tutkimuksessa selvisi, että valintakokeet ovat pysyneet melko samankaltaisina ja korona-ajan jälkeen on jäänyt standardiksi kaksivaiheinen koe, jossa ensimmäinen vaihe toteutetaan videoiden avulla. Valintakokeissa vaadittavat taidot ovat pysyneet samanlaisina, mutta aikojen saatossa osa kokeista on poistunut, kuten musiikin teorian osakoe ja kirjallisen ilmaisun koe. Osakokeiden painotukset ovat siirtyneet suuntaan, jossa arvostetaan klaveerin, laulun ja kuoronjohdon osaamista, kun taas teoria- ja säveltapailuosaamisen merkitys on valintakokeissa vähentynyt. Lisäksi haastattelulle, jossa mitataan hakijan motivaatiota ja sopivuutta, annetaan aikaista isompi painoarvo. Nämä tulokset vertautuvat aikaisempaan tutkimuskirjallisuuteen, jossa hakijoiden tärkeimpinä instrumentteina olivat piano ja laulu. Huomattavaa on, että urkujen soittoa ei enää vaadita pääsykokeissa vaan urkuopinnot voi aloittaa vasta opintojen aikana.

Toinen tutkimuskysymys koski sitä, ovatko kirkkomusiikin koulutusohjelmaan hakeneiden ja valittujen määrät muuttuneet. Hakijatilastojen osalta ei tuloksissa havaittu minkäänlaista trendiä. Toisin sanoen ei voida todeta, että hakijamäärät kirkkomusiikin koulutusohjelmaan olisivat 20 vuodessa vähentyneet tai kasvaneet. Valittujen määrässä havaittiin kuitenkin tasaista laskua. Toisin sanoen,

entistä vähemmän opiskelijoita valitaan opiskelemaan kirkkomusiikkia. Tämä todennäköisesti liittyy laajempaan yhteiskunnalliseen trendiin, jossa opetuksen resursseja supistetaan.

Kolmas tutkimuskysymys koski muutosta valintakokeiden osakokeiden pisteiden osalta. Selvin muutos havaittiin musiikinteorian osakokeessa, jossa nähtiin 2000-luvun alun jälkeen voimakasta laskua, kunnes koe järjestettiin viimeisen kerran vuonna 2019. Pisteiden nousua nähtiin kuoronjohdon ja haastattelun osakokeissa, sekä lievää nousua myös laulun osakokeessa. Huomioitavaa on, että erityisesti vuodesta 2021 eteenpäin näiden kokeiden pistemäärät ovat näyttäneet olevan voimakkaammassa nousussa. Tähän on voi olla monta syytä. Eräs syy voi olla kaksivaiheisen ja erityisesti videoihin nojaavan kokeen käyttöönotto vuodesta 2020 eteenpäin. On mahdollista, että videoiden perusteella voi saada korkeampia pisteitä verrattuna paikan päälle suoritettaviin kokeisiin. Voi olla, että koska hakijat saavat ottaa monta ottoa esityksestään, pisteet erityisesti laulussa paranevat. Haastattelupisteiden nousun syynä taas voidaan nähdä se, että haastattelu on vuodesta 2021 eteenpäin osana valintakokeiden toista vaihetta, jolloin hakijoita on jo karsittu ensimmäisen vaiheen perusteella. Sama pätee kuoronjohdon osakokeeseen. Toisaalta näiden osakokeiden pistemäärissä näyttää olevan kasvua koko 2000-luvun ajan. Näiden tulosten perusteella voidaan sanoa, että ainakin haastattelulla sekä kuoronjohdon ja laulun osakokeella mitattuna hakijat tuntuvat olevan entistä valmiimpia kirkkomusiikin opintojen aloitukseen.

Muutosta ei havaittu klaveerin tai säveltapailun osakokeissa, eikä myöskään 2019 käyttöön otetussa toisen vaiheen soitto- ja laulunäytteen pisteissä. Jälkimmäinen koe on ollut myös niin vähän aikaa käytössä, että tässä kohtaa muutosta tuskin havaitaan. Huomattavaa on, että vaikka klaveerin osakoe suoritetaan myös vuoden 2021 eteenpäin videoiden avulla, ei klaveerin osakokeessa silmämääräisesti arvoitu vastaavaa trendiä kuin laulun osakokeessa. Osakokeiden suorittaminen videoiden avulla ei siis välttämättä suoraan nosta pistekeskisarvoja.

Osakokeiden välisiä eroja arvioitaessa todettiin, että suurimmat erot syntyivät musiikinteorian heikoista pisteistä suhteessa muihin osa-alueisiin. Ilmeni myös, että säveltapailun pisteet olivat useampana vuonna heikommat kuin haastattelun ja kuoronjohdon. Toisaalta kuoronjohdon pisteet olivat parempia laulun pisteisiin verrattuna viitenä vuonna ja klaveerin pisteisiin kolmena vuonna 2010-luvulla. Tulokset antavat viitteitä sille, että kolmesta kirkkomusiikin opintojen tärkeimmästä sisällöstä (kuoronjohto, klaveerin hallinta ja laulu), hakijat näyttävät saavan eniten pisteitä juuri

kuoronjohdosta useampana vuotena. Tämä tulos on yllättävä suhteessa aikaisempaan tutkimukseen, jossa tärkeimmiksi instrumenteiksi aloittelevilla opiskelijoilla on noussut piano ja laulu. Herääkin kysymys, minkä takia kuoronjohdosta saadaan parempia pisteitä, vaikka se ei ole aikaisemmin noussut esiin opiskelijoiden aikaisemmassa taustassa. Toki on mahdollista, että 2000-luvun hakijoilla on ollut enemmän aikaisempaa kuoronjohdon kokemusta, mikä näkyy korkeissa pisteissä. Voi myös olla, että kuoronjohdon osakokeen arvostelukriteerit matalammat tai osakoe helpompi verrattuna laulun ja klaveerin osakokeisiin, mikä myös johtaisi korkeampiin pisteisiin.

Hakijoiden tai kokeeseen osallistuneiden määrällä ei näyttänyt olevan suoraa yhteyttä osakoepisteiden vuosittaisiin keskiarvoihin kuin klaveerin osakokeessa. Klaveerin osalta pisteet näyttävät paranevan mitä vähemmän hakijoita tai osallistujia on. Onkin mahdollista, että kun hakijoita tai osallistujia on enemmän, klaveerin hallinnassa on enemmän vaihtelua. Saattaa olla, että tällaisina vuosina kokeessa on enemmän ihmisiä, jotka tulevat kokeilemaan koetta ilman perusteellista valmistautumista, mikä näkyy heikommassa pisteissä erityisesti klaveerin osa-alueessa. Kokonaispisteissä ei havaittu yhteyttä pistekeskiarvojen ja hakijoiden määrän välillä.

Lopulta aineiston rakenteesta johtuen päädyttiin vielä erittelemään osakoepisteissä ilmenneet nollapistemäärät. Vaikuttaa siltä, että vuodesta 2019 eteenpäin kokeesta pois jättäytyminen on ilmoitettu aineistossa antamalla osakoepistemääräksi nolla. Kiinnostavaa oli se, että suurimmillaan kokeesta puuttui melkein puolet ilmeisesti alun perin kokeeseen ilmoittautuneista. Herääkin kysymys, onko valintakokeissa muodostumassa trendiä siinä, että kokeeseen jätetään tulematta vaikka siihen on ilmoittauduttu. Koska nollapistet ovat lisääntyneet samaan aikaan kuin valintakokeet ovat korona-ajan jälkeen muuttuneet, ei pystytä tekemään suoria johtopäätöksiä siitä, mistä syystä nollapistettä on aineistossa näin paljon. On kuitenkin mahdollista, että ensimmäisen vaiheen valintakoevideoiden tekeminen on niin työlästä tai teknisesti haastavaa, että se pudottaa pois osan mahdollisista hakijoista. Olisikin tärkeää jatkaa edelleen selvästi puuttuvien osallistujien tilastointi. Jatkossa tilastoinnissa voisi harkita nollapisteen ja osallistumattomuuden erittelyä (vrt. "aidot"nollapistet kokeessa ja Ei osallistunut -merkintä).

6 Päätäntö

Tämän kirjallisen työn tavoitteena oli kartoittaa kirkkomusiikin koulutusohjelman valintakokeita 2000-luvulla. Analyyseissa pyrittiin erityisesti selvittämään, onko huolelle kirkkomusiikin opintojen kiinnostavuuden laskulle mitään perää. Tämän kirjallisen työn löydöksenä ei havaita merkittävää vähenemistä hakijoiden määrässä tai taidoissa. Itse asiassa todetaan, että hakijoiden joukko vaikuttaa entistä motivoituneemmalta ja sopivammalta opintoihin sekä taidoiltaan vähintään yhtä päteviltä aloittamaan kirkkomusiikin opinnot kuin 20 vuotta sitten. Kirkkomusiikin koulutusohjelmassa voi kuitenkin olla järkevää myös tulevaisuudessa seurata hakija- sekä osakoetilastointeja, sillä tämä voi tarjota lisätietoja muutoksista hakijajoukoissa, joista tulevat opiskelijat koostuvat.

Lähteet

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Engström, K., Salminen, V.-M., & Tuukkanen, T. (2018). Muusikkona kirkon palveluksessa: Kanttoreiden osaamiskartoituskysely 2017. *Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja*, 59. Kirkon tutkimuskeskus. ISBN 978-951-693-419-1.

Kettunen, L. (2011). Miksi kirkkomusiikoksi?: kirkkomusiikin opiskelijoiden uravalinta (Opinnäyte). Sibelius-Akatemia, Kirkkomusiikin osasto.

Koljonen, H. (1997). Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin opiskelijat Helsingissä ja Kuopiossa: opiskelijoiden taustojen ja opiskelua koskevien käsitysten vertailua (Pro gradu). Sibelius-Akatemia, Kuopion osasto, kirkkomusiikin koulutusohjelma.

Korja, K. (2013). *Kirkkomusiikin ja urkujen aineryhmän markkinointiviestintä ja hakijat vuonna 2012* (Opinnäyte). Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, Klassisen musiikin osasto, Kirkkomusiikin aineryhmä.

Koskinen, P. (1988). Kirkkomusiikkiopinnot ja kanttorin ammatti musiikinopiskelijoiden valintana (Pro gradu). Sibelius-Akatemia, Kirkkomusiikin osasto.

Lehmann, A. C. (2014). Using Admission Assessments to Predict Final Grades in a College Music Program. *Journal of Research in Music Education*, 62(3), 245–258. <https://doi.org/10.1177/0022429414542654>

Python Software Foundation. (2024). Python (Version 3.12) [Tietokoneohjelma]. <https://www.python.org/>

Salminen, V.-M., Hannikainen, J., & Huhtanen, K. (toim.). (2020). *Kirkon muusikko arjessa ja pyhässä*. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja, 132. Kirkon tutkimuskeskus. ISBN 978-951-693-394-1.

Seabold, S., ja Perktold, J. (2010). *Statsmodels: Econometric and statistical modeling with python*. Proceedings of the 9th Python in Science Conference.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko. (2023). *Kirkkohallituksen päätös kanttorin virassa vaadittavasta tutkinnoista (Nro 163)*. Kirkon säädöskokoelma. Annettu Oulussa 31. toukokuuta 2023.

<https://evl.fi/plus/wp-content/uploads/sites/3/2023/07/163-Kirkkohallituksen-paatos-kanttorin-virassa-vaadittavasta-tutkinnosta.pdf>

Tahkola, A. (1995). Kirkkomusiikin opiskelijoiden edeltävät opinnot ja työkokemus: Sibelius-Akatemian koulutusyksikössä 1988–1994 aloittaneiden tausta (Pro gradu). Sibelius-Akatemia, Kuopion osasto, kirkkomusiikin koulutusohjelma.

Taideyliopisto. (2020). Historiamme. <https://www.uniarts.fi/yleistieto/historiamme/>. Luettu 21.3.2026.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Virtanen, P., Gommers, R., Oliphant, T. E., Haberland, M., Reddy, T., Cournapeau, D., Burovski, E., Peterson, P., Weckesser, W., Bright, J., van der Walt, S. J., Brett, M., Wilson, J., Millman, K. J., Mayorov, N., Nelson, A. R. J., Jones, E., Kern, R., Larson, E., ... SciPy 1.0 Contributors. (2020). SciPy 1.0: Fundamental algorithms for scientific computing in Python. *Italicized Nature Methods*, *Italicized* 17(3), 261–272. <https://doi.org/10.1038/s41592-019-0686-2>

Wolf, A., & Kopiez, R. (2014). Do grades reflect the development of excellence in music students? The prognostic validity of entrance exams at universities of music. *Musicae Scientiae*, 18(2), 232-248. <https://doi.org/10.1177/1029864914530394>

Yliopistovalinnat (2026). Valintakokeet. <https://yliopistovalinnat.fi/valintakokeet>. Luettu 19.5.2026.